

30755

**YÜZ PROFİLOMETRİSİ'NİN ESTETİK ÖLÇÜLERDE ARAŞTIRILMASI
VE BUNUN GRAFİKSEL DİYAGRAMLARLA TASARIMI**

Melahat Güler

**Hacettepe Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü**

**Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin
Uygulamalı Sanatlar Anasanat Dalı
(Grafik Sanat Dalı) İçin Öngördüğü
YÜKSEK LİSANS SANAT ESERİ RAPORU
olarak hazırlanmıştır.**

Ankara

Şubat, 1994

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

İşbu çalışma, jürimiz tarafından Uygulamalı Sanatlar Anasanat Dalı (Grafik Sanat Dalı)'nda YÜKSEK LİSANS SANAT ESERİ RAPORU olarak kabul edilmiştir.

Başkan :
Doç. Hüseyin Bilgin

Üye :
Doç. Hasan Pekmezci

Üye :
Yrd. Doç. Dr. İncilay Yurdakul (Danışman)

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.
...../...../1994

.....
Prof. Dr. Hüsnü Arıcı
Enstitü Müdürü

ÖZET

Bu araştırmada; plastik cerrahi girişimlerde yer alan görsel sorunların grafiksel diyagramlarla çözümlü hedef alınmıştır. Böylece sonuca teknik ve estetik kaygıdan uzaklaşılmadan, ulaşılmaya çalışılmıştır.

"Yüz profilometrisi'nin estetik ölçülerde araştırılması ve bunun grafiksel diyagramlarla tasarımı" başlığı altında yapılan bu araştırma dört bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde; diyagramın değişik alanlardaki tanımları ve çeşitleriyle birlikte örnekleri, tarihçesi verilmiştir. Yüz profilometrisinin tanımı, yüz estetiği ve tarihçesi yer almaktadır. Estetiğin plastik cerrahideki tanımından sonra kısa bir pasaj olarak altın oran tanımlanmıştır. Grafiksel diyagram açıklanarak diğer terimlerle bağlantısı kurulmuştur.

İkinci bölümde; çalışma kapsamına giren bölge ve sınırlamalar yer almaktadır. Aynı zamanda araştırmanın temelini teşkil eden istatistiksel araştırmalar ve gruplamalardan söz edilmiştir.

Üçüncü bölümde ise uygulanan çalışmanın analizi sunulmuş olup konunun detaylı irdelemesi yapılmıştır. Tasarımı, renk seçimi ve diyagram tekniği tartışılmıştır.

Dördüncü bölümde sonuç yer almaktadır. Türk insanına has özellikleri gösteren bu diyagramsal anlatımın tıbbi çalışmalarda düzeyli bir sunu olacağı düşünölmüştür.

SUMMARY

In this study, solution of visual problems encountered during surgical interventions by graphical diagrams. Was taken at aim. In this way without technical and aesthetic anxiety the conclusion was reached.

This research named "Aesthetic dimentions and representation of it (investigation of face progphylometry in) consists of 4 sections.

In the first section definition of diagram in different fields and types is explained with examples and historical review. Description of face progphylometry, aesthetic of face and history is included. Following desenption of aesthetic in plastic surgry the golden raito is explained in a brief passage. Graphical diagram is described and its relation with other terms is established.

Second section includes areas within the scope of research and limits. Statistical analysis and calssifications constituting the basis of this research are explained.

Analysis of the performed study is presented in the third section and a detailed discussion is given. Design, colour and diagram technique are discussed.

Result is presented in the fourth section. This diagrammatic description, representing the properties particular to the Turkish population is thought to be a valueable reference in medical research.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No:</u>
ÖZET.....	i
SUMMARY.....	ii
İÇİNDEKİLER.....	iii
ÖNSÖZ	iv
GİRİŞ.....	1
I. BÖLÜM DİYAGRAM.....	3
I.1. Diyagramın Tanımı.....	3
I.2. Diyagram.....	4
I.3. Yüz Estetiğinin Tarihçesi.....	9
I.4. Yüz Profilometrisi.....	11
I.5. Diyagramın Tarihçesi.....	12
I.6. İnsan Kafası ve Yüzünün Evrimsel Gelişimi.....	14
II. BÖLÜM GEREÇ VE YÖNTEM.....	17
III. BÖLÜM UYGULAMA ÇALIŞMALARI.....	21
III.1. Uygulama I	21
III.1.1. Tasarım Kimliği Açısından	22
III.1.2. Görsel İmge Açısından	23
III.1.3. Renk Ögeleri Açısından	25
III.1.4. Diyagram Tekniği Açısından	26
III.2. Uygulama II.....	27
III.2.1. Tasarım Kimliği Açısından	27
III.2.2. Görsel İmge Açısından	28
III.2.3. Renk Ögeleri Açısından	30
III.2.4. Diagram Tekniği Açısından	31
SONUÇ	32
KAYNAKÇA	34

ÖNSÖZ

Yüz estetiği "Facial Harmony" insanlık tarihi kadar eski olmasına karşın günümüzde de önemini kaybetmeyerek varlığını devam ettirmektedir. Yüzde çeşitli noktaların uyumlu bir biçimde olması günümüzde insanların en çok önem verdiği değerler arasında yer almaktadır.

Günümüz insanının sosyal çevresi dış görünümüne ayrı bir değer vermekte olup, neredeyse buna göre bir takım değer yargılarına varmaktadır.

Bu amaçla yapılan bir çok cerrahi ve estetik girişimler insanlık tarihi boyunca süregelmiştir. Bu gelişmelere göre bazı veriler ışığı altında ortalama yüz tipleri ortaya konulabilmektedir.

Ancak bu çalışmalar doğrultusunda belirlenen tipler bölgesel ve çevresel özellikler taşıdığından, bunların ülkemiz insanına tam olarak uygulanabilirliği tartışmalıdır.

Birçok araştırmacının kendine göre planladığı yüz profilometrisi bu çalışmada bir sentez olarak ortaya konulmuş olup, yurdumuz insanların bölgesel yüz profilometrilерinin belirlenmesi ve ortalama değerlerin saptanması çalışmamızın temelini oluşturmaktadır.

Bu tür bir araştırmanın görsel motiflerle, ciddi bir biçimde ele alınması kaçınılmazdır. Daha önce benzer araştırmalar tıp bilim adamları tarafından alınmış olmakla beraber resimsel öğeler konunun yetkin kişileri tarafından değerlendirilmemiştir. Grafiksел diyagramlar tıbbi çalışmanın teorik araştırmasının yanı sıra farklı boyutta; başka bir alanın, konuya olan estetik yaklaşımını sağlamıştır. Grafiksел diyagramlar konunun açıklanmasında ve sunumunda en uygun yöntem olarak seçilmiş ve sonuçlandırılmaya çalışılmıştır.

Araştırma süresince yapıcı ve çözümleyici yaklaşımıyla desteğini esirgemeyen Grafik Anasanat Dalı Başkanı Sayın Doç.Hüseyin Bilgin'e teşekkür ederim.

Araştırmanın başlangıcından bitimine kadar yer alan süre içinde değerli bilgi ve yapıcı eleştirileriyle beni destekleyen danışman hocam Sayın Yrd.Doç.Dr.İncilay Yurdakul'a teşekkür ederim.

Ayrıca, konuyla ilgilenen ve bilimsel yardımlarını esirgemeyen Dr. Engin Üstünsoy'a, yabancı dil (Almanca) çevirileriyle yardımcı olan Mustafa Cenik'e ve çalışma ortamını sağlayan Ayşe Güler'e teşekkürü bir borç bilirim.

Ankara 1994

Melahat GÜLER

GİRİŞ

Geçmiş çağlarda olduğu gibi günümüzde de sosyal ilişkilerin ön plana çıktığı, kişilerin dış görünüşlerinin her türlü olguda ayrıca değerlendirildiği bir dönem olma özelliğindedir. Bu dış görünüşün bir parçası olan yüz; önemli ve etkileyici rolünü sürdürmektedir.

Toplumumuzda değişik benzetmelerle kişiler üzerinde kıyaslama yapılarak çeşitli tipler ortaya atılmaktadır. Fakat bunların bilimsel hiç bir dayanağı bulunmamaktadır. Sadece görsel değerlerle yanıltıcı sonuçlar çıkmaktadır.

Yüzyıllarca aynı topraklarda yaşayan Türk insanı hakkında benzer araştırmalar yapılmamış olup; yapılan araştırmalarda Antropolojik düzeyde kalmıştır.

Oysa, yüz profilometrisi dediğimiz, yüzde çeşitli nokta ve açıların ana kriter olarak alınıp yapılması, daha bilimsel araştırma gereksinimini ortaya koymaktadır. Türk insanına has özellikleri belirleyici ölçümlerin olması ve yapılacak cerrahi girişimin aynı kişilerde uygulanması bunun değerini daha da anlamlı kılmaktadır.

Ancak, yüz profilometrisini belirleyen standart kesin çizgileri ayırmamız mümkün değildir. Kozmopolit sosyal yapımız buna başlıca etkendir. Sağlıklı sonuçlar elde edilebilmesi açısından çalışmamızın bölgesel özelliklere dayanan sonuçlar vermesi planlanmış ve ölçümler bunlara göre yapılmıştır.

Alınan sonuçlar sadece rakamsal ifadelerde bırakılamaz. Ancak bunların resimlenmesiyle somut, açıklayıcı sonuçlara ulaşılabilir. Bilgisayardan alınan istatistiki sonuçlar, grafiksel diyagram yöntemiyle değerlendirilerek alternatif bir anlatım kazanmıştır.

Yapılan çalışmada; fotografik, görsel fonksiyonların diyagramı ile karşılaştırmalı istatistiki diyagramlardan yararlanılmıştır. Tek bir diyagram tekniği değil; bir kaç

diyagram tekniği bir arada kullanılmıştır. Görsel anlatımı en iyi sağlayan seçenekte karar kılınmıştır. Diyagramsal anlatım sade ve yalın bir dil olduğundan böylesi bir çalışma için tercih edilmiştir. Tıbbi bir araştırmanın görsel açıklamalara dökümünü sağlaması açısından diyagramların uygunluğu kaçınılmazdır. Konuyla ilgili açıklayıcı bilgilerin yer alması diyagramların farklı bir boyutunu ortaya koymaktadır. Bir veya bir kaç sözcükten oluşan cümlenin slogan yerine kullanılması bu tekniğin bünyesinde yer almaktadır. Çok karmaşık bir konunun kolay anlaşılır netlikte olması da sağlanmaya çalışılmıştır.

Böylesi bir çalışmanın farklı birimlerin bilimsel çalışmalarında, görsel açıklamalar sunacağı düşüncesiyle ikinci bir araştırıcının katkısını kaçınılmaz kılmıştır. Konunun işlevsel fonksiyonlarını estetik kaygıyla çözümlene yoluna gidilmiştir. Tıbbi araştırmaların görsel yanını bu tür yaklaşımla çözümlenmeye çalışmak çalışmaya artı değer katmaktadır. Bu alışma tıbbın karmaşık anlatımına estetik kaygı taşıyan görsel bir çözüm sunmaya çalışılmıştır.

I. BÖLÜM

DIYAGRAM

I.1. Diyagramın Tanımı:

Diyagram; herhangi bir olgunun veya bileşimin, açık ve net olarak ne olduğunu, nasıl çalıştığını gösteren resim, çizge, desen veya bir ön çalışma anlamına gelmektedir.

Çizge; bir olayın çeşitli durumlarını göstermeye veya birkaç olgu arasında karşılaştırma yapmaya yarayan çizgilerden oluşmuş biçimlerdir.

Desen ise; görsel bir etki yaratmak amacıyla yapılmış çizgi resimlerin tümünü kapsamaktadır. Geometrik açıdan tanımlandığında ise, bir önerinin, bir çalışmanın kanıtlanmasında yardımcı olan anlatma, bildiri veya bir savunmanın resimlenmesine hizmet eden çizgilerin düzenlenmesinden oluşmuş biçimler topluluğudur.

Başka bir yaklaşımla diyagram önemli parçaların ve biçimlerin gösterilmesini hedef alan, tam ve doğru olarak sunan resimsel figürlerdir.

Diğer bir tanımla ise diyagram; karakteristik özelliklerini çeşitliliğini, gelişimini, işlevlerini ve sonuçlarını sembolik olarak gösteren işaretler ve çizgilerin oluşturduğu bir düzenlemedir.

A. Biçimsel Kurguları Açısından Diyagramlar.

1. Geometri Diyagramı: Çizgilerle işaretlenmiş, geometrik figür, yazılı liste, cetvel, müzikteki ölçü veya ses perdeleridir. Ele alınan konuyu çizgilerle işaretlemek, çizmek, cetvel halinde yazmakla oluşur. Geometrik olarak çizgilerle bir durumu veya tanımı gösterme amaçlı veya bir sorunu, öneriyi kanıtlama amaçlı bir figürdür.

2. Polar Diyagram: Küre şeklinde bir poligomdur. Yani kürenin yüzeyine çizilmiş, kenarları yapılmış olan küresel poligonun kutuplarını birleştiren kavislerden oluşmuş çizimdir. Tablosal diyagramlar ne yapılacağının direktiflerini açıklayan diyagramlardır.

3. İllüstratif Diyagram: Objenin tam görüntüsünü görmeksizin dış görünüşünü ve değişik bölümlerinin şeklini ve ilişkilerini göstermek için genel şeklin planını veren illüstratif bir figürdür. Örneğin bir çiçeğin değişim sürecinde görüldüğü pozisyonu ve parçaların sayısını gösteren çizimdir.

4. Grafiksel Diyagramlar: Grafiksel diyagramlar; değişik bilim dallarınca amaçlarına uygun olarak kullanılmaktadır. Askeri alanda, Haritacılıkta, Tıp alanında, Antropolojide, Biyolojide, Jeolojide ve Arkeoloji gibi alanlarda kullanılmaktadır. Söz konusu olan bu diyagramlar ise, ait oldukları bilim dalının amacına uygun olarak gelişim göstermektedir. Bunlar genel anlamda grafiksel diyagramlardır.

I.2. Diyagram

Pozitif öğretilerden başka soyut gerçekleri ve fonksiyonları da gösterir. Gözle görülür belli görüntüler sadece optiksel değildir. Düşünceler ve gerçeklerle fizik ve tekniğin dünyasını tasarımcıya göstermektedir. Tasarımcıya göre; estetik ve bilginin görüş sentezi, her diyagram tipi için gereklidir. Tablolar, haritalar, eskizler ve doğal şemalar bunlardan sayılmaktadır.

Gözle görülür veriler, estetik ve düşünsel olarak ortaya konulabilir. Diyagramsal grafik öğelerini, değişik konulardan bilgi vermeden düzenlemek mümkün değildir. Konulara paralel olması için düzenlemek zorunda olduğu gruplarda benzerlik olmasına dikkat edilir.

Grafiksel Diyagram: Sanatın ve bilimin bir sentezidir. Diyagramlar uygulayıcısına gelecekte yeni fikirler ve ufuklar açar. Diyagram herhangi bir şeyin fonksiyonlarının özelliğini gösterir. Tablo ya da şema'nın ya da haritanın karşılaştırılmasıyla bilgi olarak güzellik ve yalın inceliğin aynı olduğu görülmektedir. Aşağı yukarı bilgi ile yalın güzellik aynı değer yargı potasında eritilir.

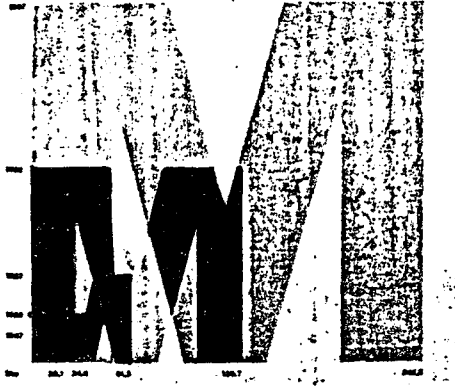
Grafiksel diyagramın dizaynı genellikle ölçü bakımından hatalı değildir. Anlatımdaki belirleyici kararlar, daha fazla bilgi, en önemli olarak da ayrıntılı detayların gün yüzüne çıkartılması bu metodla uygulanan bir çıkış yoludur. Tasarımda vurgulanması gereken birimler daha ilgi çekici hale getirilir.

Tasarımcı basit bir kopyacı olmayı istemez. O kendi fikirlerini doğru ve görsel olarak iki ve üç boyutlu biçimlere yansıtmak zorundadır. Vurgularında doğru seçimler yoluyla renklerle ve açıklayıcı yazılarla büyük ve önemli konuları anlatmaya çalışır.

Diyagram Haritaları bir bölgeyi iletişimsel olarak grafikte gösterir. Çizilen bölgelerde, çizenin bir çok mesajını verir. Bu bölge öyle bir alandır ki olayların, ifadelerin, sözlerin geçtiği bir yüzölçümüdür. Belki İtalya'dan ya da Büyük Britanya Yarımadası'ndan üretilmiş bir resim grafiker tarafından büyük bir mücadeleyle ortaya çıkmıştır. Bu içinde mesaj içeren bir çok elemanların bulunduğu orijinal bir üründür. Herhangi bir manzaradaki güçlü mesajlar kuvvetli ifadeler ve matematiksel çözümler tasarımcı tarafından ifade edildiğinde ortaya iyi bir çalışma örneği çıkar. (Herdeg: 1976)

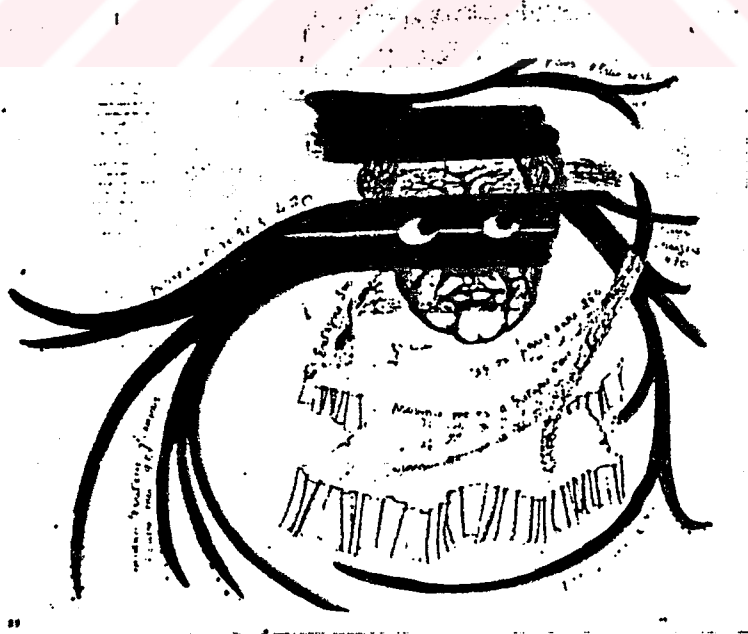
B. Ele Alınış Biçimi ve Teknik Açından Diyagramlar:

1. Karşılaştırmalı İstatistikî Diyagramlar.

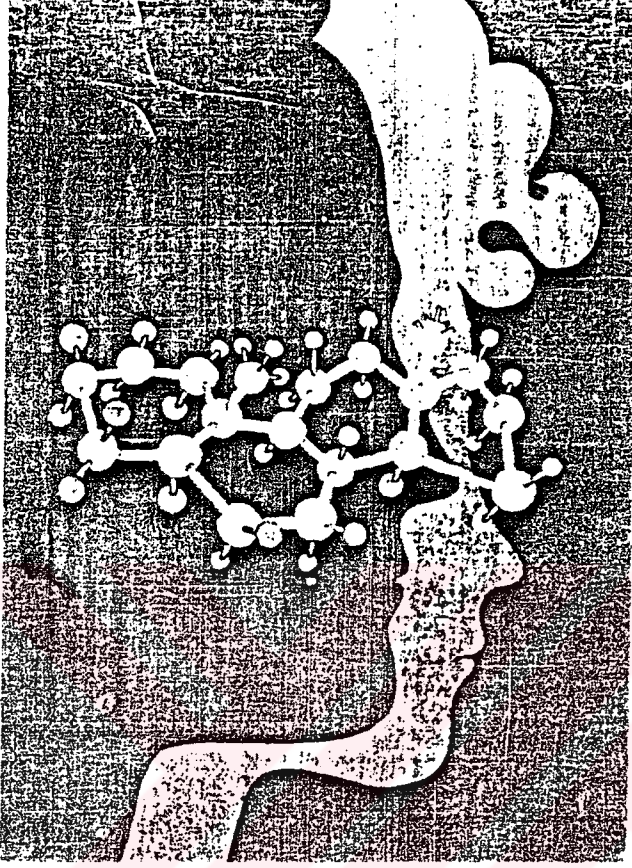
Şekil 1: Bir süpermarketin (Migros) 20 yıl içinde gelişiminin grafiksel olarak ifade edilmesidir.

2. Akış Diyagramları, Yol Diyagramları

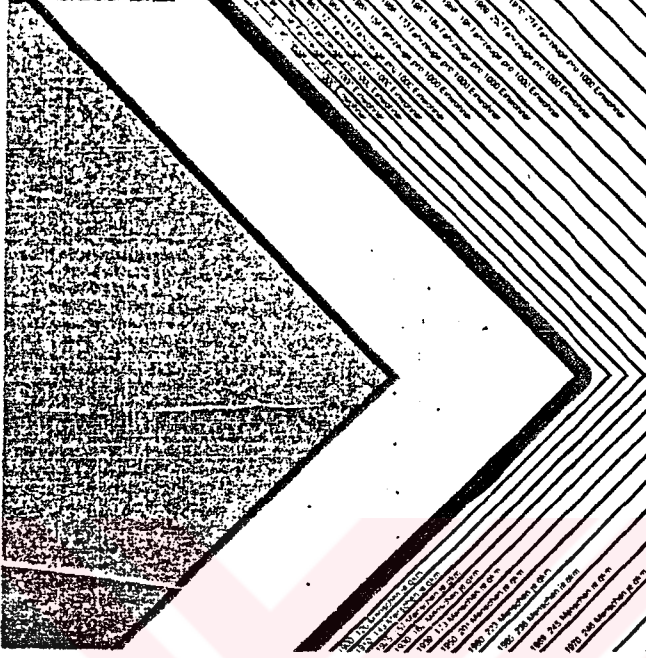
Şekil 2: Bu diyagramda insan ve aklı resmedilmiştir.

3. Görsel Fonksiyonların Diyagramları

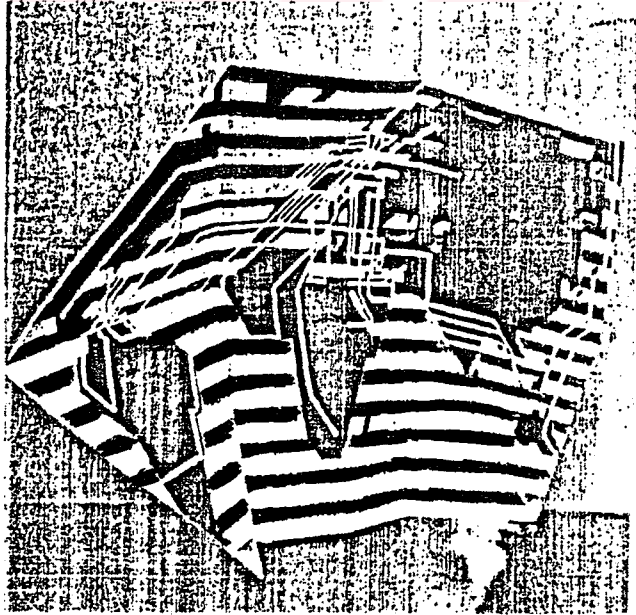
Şekil 3: Steroit ilacının hormon üzerine renklendirilmiş bir makalede yer almasını gösteren diyagram. Grafikselleştirme yöntemiyle Steroit'in molekül yapısını açıklamaktadır.

4. Tablolar, Şehir Planları, Haritalar

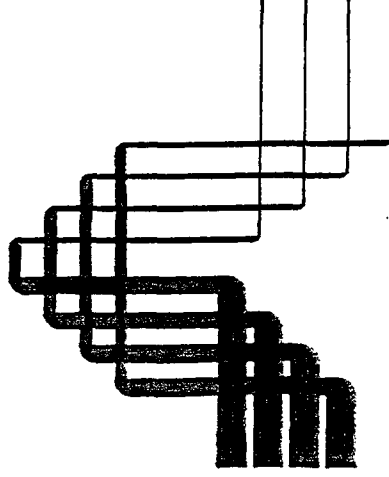
Şekil 4: Nüfus artışı üzerine istatistikî tablo diyagramı. (İlaçla kirlenen çevre, tıbbî atık maddelerle kirlenen çevre, motorlu vasıtalarla kirlenen çevre)

5. Eskiz Diyagramları, Dekoratif Diyagramlar

Şekil 5: Diyagramlarla yapılmış KLM hava yolları ağını dünya haritası üzerinde gösteren bir çalışma. Bu diyagram aynı zamanda üç boyutludur. İki tane konkavdan (iç bükey) karttan meydana gelmiştir.

6. Dizayn Edilmiş Elemanlar Gibi Kullanılan Bilgisayar Diyagramları.

Şekil 6: Bir akış diyagramından tasarım örneği.

I.3. Yüz Estetiği Tarihçesi

Yüz estetiği insanlık tarihi ile başlamış olup bu konuda ilk bulgular Antik Roma sanatına ait çeşitli buluntular aracılığıyla saptanmıştır. Her ne kadar bu bulgular heykel ve resime dayanıyorsa da, o çağ insanın yüz yapısı ya da güzellik kavramını açıkça ortaya koymaktadır. Eski Yunanda Praxiteles, Pырere adlı eşinin profilini ortaya koyan bir çok büst, heykel ve kabartma yapmış olup, bu, günümüze ulaşan en eski ve sayıca çok estetik bir seri oluşturmuştur.

Yine Sharon'a göre yüz güzelliğinin gizemi fasial yapıların harmonisindedir. Eski Yunanda ise Plato ilk antropometrik çalışmayı ortaya koymuş, yüzü, saçlı deri-göz, göz-üst dudak ve üst dudak-alt çene ucu olmak üzere üçe ayırmıştır. (Romm 1987; 579-583)

Bundan sonra gelen bir çok sanatçı bu tür benzer çalışmalarla ölümsüzlüğe ulaşmışlardır. O çağlara ışık tutan eserler bırakmışlardır.

Onyedinci yüzyıldan itibaren ise sanatta resim ağırlık kazanmış ve yüz profili çalışmaları ile Peter Paul Rubens bir akım başlatarak 1600 ile 1700'lü yıllar arasındaki Barok Periyodun sürükleyicisi olmuştur. Onu takip eden bir çok sanatçı modern profilometrinin temelini hazırlamışlardır. (Janson 1986; 522)

Yüz profilometrisinin ciddi şekilde tartışılmaya başlandığı dönem ise fotoğraf teknolojisinin geliştiği 19. yy. olmuş, ancak bu çalışmalar hep artistik düzeyde kalmıştır. (Powell: 1986) (Romm 1987; 579-583)

Filius Banacci ya da bilim dünyasında tanınan adıyla Fibonnacci "Altın Oran"ı ortaya attığında tüm değerler değişmiş ve "Phi", yani altın oran estetik ölçülerin belirleyici sayısı olmuştur. Bu orana Grek ve Gotik mimari ile botanik ve biyolojide çok sık rastlanmaktadır. Bu sayı $ac:ab=cb:ac$ olarak formüle edilmiştir ve Phi sayısı 1.61803... olarak ortaya çıkmaktadır. (Ricketts: 1982).

Ünlü ressam Albrecht Dürer ise çalışmalarında ortaya koyduğu tüm tiplerin hemen hemen aynı olmasıyla tanınmaktadır. Bunu da Dürer, bir prototip yaratarak bunu değişik tablolarında kullanmasıyla sağlamıştır. Bu prototip çizim, Dürer'in yüzdeki tüm planları, fizyonomiyi ve proporsiyonel analizleri iyi bilmesi ile açıklanmaktadır.

Yine ünlü ressamlardan Rosetti ise Viktorya çağını yansıtan portrelerle tanınmış ve o günlerin yüz estetiğinin günümüze yansımasından en önemli kişi olarak adlandırılmıştır. (Hatton: 1965) (Tolleth 1987; 585-598)

Günümüz şartları gözönüne alınacak olursa çeşitli ölçüm yöntemlerinin yanında bilgisayar yardımıyla bunların daha da ileri tetkikler haline getirilebilmesi, ya da başka türlü veri alma imkanı olmayacak çeşitli ölçümlerin ancak bilgisayar teknolojisi kullanılarak yapılması bu konunun ne kadar hassas şekilde ortaya konulabileceğini

göstermektedir. (Constantian 1987; 278-283) (Kaplan 1987; 663-676) (Laney 1990; 659-668)

Bu konu, ülkemiz açısından bakıldığında maalesef çok araştırma yapılmamış ve fazla üzerinde durulmamış bir durum olma özelliğini sürdürmektedir. Günümüze kadar yapılmış olan az sayıdaki çalışma ise kavram olarak profilometrik analize oldukça uzak olarak kabul edilebilecek antropometrik veri ve ölçümlere dayanmaktadır. (İnan: 1939) (Özbek: 1979) (Şahmay 1982; 20-22)

Prof. Dr. Afet İnan'a ait çalışma kanitatif açıdan yüksek olmasına karşın verilerin sınırlı seçilmiş olması ve o günkü şartlara göre hazırlanmış olması nedeniyle daha çok istatistiki anlam taşıyan bir çalışmadır. (İnan 1939; 79-112)

Prof. Dr. Sezai Şahmay'a ait çalışmada Türk kadınına ait bazı ölçümler yapılmış, ancak çalışmada tüm vücut, değerlendirme kapsamına alınmış ve profilometrik değil genel antropometrik değerler ortaya konmuştur. (Şahmay 1982; 20-22)

Özbek'in çalışması ise genelde Türk insanının özelliklerini yansıtmaya rağmen, antropometrik değerlerin ağırlıkta olduğu ve profilometrik özelliklerin göz önüne alınmadığı bir sosyal araştırma niteliğindedir. (Özbek: 1979)

Ülkemizde ve diğer ülkelerde yapılan antropometrik araştırmalar yüz yapısının farklılıklarıyla birlikte benzer yanlarını da bir araya getirerek bir nebze de olsa fikir vermektedir. Yapılan bu araştırmada; yüzdeki farklılıklar göz önünde bulundurularak benzer yönler bir araya getirilmeye çalışılmıştır. Sonuçta 4 ayrı bölgesel tiplere yoluna gidilmiştir.

1.4. Yüz Profilometrisi

Kafanın önde kalan bölümü, çene ile saçlı deri arasında kalan bölümün önden ve yanlardan değerlendirilmesidir.

Yüz profilometrisi denildiği zaman, yüzün ön-arka ve özellikle yan planda sadece yumuşak dokusunu değil, aynı zamanda sert dokularını da gösterebilen ve çeşitli ölçümlerle ortalama değerleri belirlenen analiz yöntemi akla gelmelidir.

Diyagramsal anlatım, ilk çağ resimlerinden itibaren günümüze uzanan kapsam içinde incelenebilir. İlk çağ resimleri tam olark kısmen benzerliklerinden dolayı ele alınabilir. Mısır, Mezopotamya, Antik Yunan, Anadolu Uygarlıkları görsel anlatımlarını grafiksel diyagramlarla ifade etmeye çalışmışlardır. Yaşadıkları günlük olaylar, mücadeleler, karşılıklı iletişim ve ilişkiler bu tür grafiksel diyagramlara dökülmüştür. Bir çeşit iletişim aracı olarak kullanılmışlardır.

Yüz profilometrisinin diyagramlarla tanımı ise; yüzün karakteristik özelliklerinin biçimlendirilmesi, geçmişten günümüze doğru değişen periyotda değerlendirilmesidir. Bölgesel farklılıklarını yüzde belirlenen açı ve noktalarla saptanmasıdır.

Diyagram sözcüğü; (Der sprach brocknaus) Deuatsches Bildwörterbuch bakış resmi, temel şematik görüntü, anlamında yunancadan gelmektedir.

Diyagramsal anlatım ilk çağ resimlerinden itibaren günümüze kadar uzanan kapsam içinde incelenebilir. İlk çağ resimleri tam olarak diyagramlarla eşit tutulamaz. Fakat birer başlangıç aşaması olarak kısmen benzerliklerinden dolayı ele alınabilir. Mısır, Mezopotamya, Antik Yunan, Anadolu uygarlıkları görsel anlatımlarını grafiksel diyagramlarla ifade etmeye çalışmışlardır. Yaşadıkları günlük olaylar, mücadeleler, karşılıklı iletişim ve ilişkiler bu tür grafiksel diyagramlara dökülmüştür. Bir çeşit iletişim aracı olarak kullanılmışlardır.

I.5. Diyagramın Tarihçesi:

İnsanlığın başlangıcından itibaren günümüze doğru uzanıldığında hemen hemen her alanda olduğu gibi; insan organizmasının biçimsel yapısında da köklü değişiklikler

saptanmıştır. Antropolojinin çalışma alanına giren bu evrimsel değişim bir çok değişik yaklaşımlarla açıklanmaya çalışılmaktadır.

Bütün ilkel insanlar, insan ile maymun arası bir kafatası yapısına sahip idiler. Pekin civarında yaşamış olan Sinanthropus, Avrupa'da İ.Ö. 150.000 ile 60.000 yılları arasında yaşamış olan Neandertal insanına benzemektedir. Buna bağlı olarak ilk çağlarda değişik insan tipleri yaşamıştır. Bulunan kalıntı verilerine göre insan aklının İ.Ö. 1.000.000 ile 600.000 yılları arasında uyandığı anlaşılmaktadır. Ayrıca bu dönem insanının kafatasında yukarı doğru bir kubbeleşme başlamış olup, ağzın teşekkül etmesi ile de lisanın doğması mümkün olmuştur. Bunlara doğru orantılı olarak beyin de yavaş yavaş büyümüş ve gelişmiştir.

İ.Ö. 60.000-10.000 yılları arasında yeni bir insan tipi, Neandertallerin yerini almıştır. Prehistorik üzerinde çalışan bilim adamlarınca Cre-magnon (Homo sapiens) adı verilen bu insan çeşiti, bugün Avrupa'da yaşayan insanların ilk asıllarıdır. (Turani: 1983)

Bilimsel değişimin etkisiyle beynin gelişimi, buna bağlı olarak düşüncede, davranışta değişimler saptanmıştır. "Kültürün doğuşu, gelişimi, evrimi, uygar bir düzeye çıkışı, insan şeklinin biyolojik evrim akımının paralelinde mümkün olabilmektedir. Ancak insanın biyolojik evrimi binlerce yıl önce, bugünün kültürel üstünlüğüne uygun bir düzeye varabilmiştir. Örneğin, İ.Ö. 25.000-17.000 yılları arasında yaşamış olan ve henüz mağara yaşantısını sürdüren modern insan tipi (Homo Spaiens Fossilis) tarafından yapılan resim (Diyagram) ve heykelden yansıyan duygu ve arsal teknik üstünlüğü bugüne varan bir sanat döneminin öğüneceği güç ve olgunluktur. (Ozansoy: 1971-1972)

Görsel bildirilerin diyagramlarla yansıtılması çok eski uygarlıklardan itibaren kullanılmıştır. Önceleri ilk insanlar yaptıkları eylemleri, olaylar sürecini, olayların

birbirleriyle olan ilişkilerini grafiksel diyagramlarla anlatmaya çalışmışlardır. Ancak büyük bir olasılıkla, yaptıklarının diyagram olduğunun bilincinde değillerdir. Fakat bunları gerek biçim ve gerekse yorum bağlamında diyagramların başlangıcı olarak değerlendirebiliriz. Yaşantılarında yer alan önemli olayların, özellikle vurgulamak istedikleri kesitleri ön plana çıkararak grafiksel resimleme yoluna gitmişlerdir. Günlük yaşantılarını oluşturan avlanma, savaşlar, kutlama törenleri vb. olaylar zinciri bir film şeridi gibi birbiri ardına sıralanarak resimlenmiştir.

1.6. İnsan Kafası ve Yüzünün Evrimsel Gelişimi:

Evrim en geniş anlamda, canlıların genetik yapılarının kuşaktan kuşağa değişmesi olayıdır. Başlangıçtan günümüze kadar kısaca özetlersek şöyle sıralayabiliriz.

1) Primatlar: Bunların kafatası biçimlerinde ve gözlerinin kafatası üzerindeki yerlerinde bir takım değişikliklerin yer aldığı izlenir. Zaman içinde Primat'ların koku alma duyuları giderek önemini kaybetmiş, söbeleri kısalmış, bunun sonucu olarak kafatasları ince-uzun olmaktan çıkarak, yuvarlaklaşmış ve en önemlisi, göz çukurları yanlardan öne doğru gelmeye başlamıştır. Bütün bu değişmeler, sonuçta, üç boyutlu olarak görmeye etken olmuşlardır. Gözlerin kafatasının her iki yanından öne doğru kaymak suretiyle birbirlerine yaklaşmaları sonucu, her iki gözün ayrı ayrı gördüğü alanlar kesişmiş ve böylece derinliğin saptanması da mümkün olmuştur.

2) Australopithecuslar: En büyük özellikleri dişlerinin kafataslarına kıyasla büyük olması gelir. Ağız dişlerinin boyu, hem beden hem de kafataslarına oranla çağdaş insan, şempanze ve gorillerinkine kıyasla daha büyüktür. Bu yüzden bu türün insanları çenelerini her yöne doğru oynatabildiklerini yani hem yukarı-aşağı ve hem de sağa-sola doğru çiğneyebildikleri anlaşılmaktadır.

3) Homo Habilis: Australopithecus'ların kafataslarının çan biçimli olmasına, yani en geniş kısmın kafanın iki yanında, aşağıya rastlamasına karşılık, Homo Habilis'lerde bu genişlik çeper genişliğindedir. Bu türün yüzleri kafataslarına kıyasla daha küçüktür. Yüzün alt kısmının dışa doğru çıkıntılı ama durumu görülmez üst etraf kemiklerinin boylarının da uzun olmadığı görülür.

4) Homo Erectus: Bedensel özelliklerini bir kaç noktada birleştirmek suretiyle özetlemek mümkündür. Kafatasları basık ve uzundur. Kaş kemerleri gelişkindir. Çağdaş insanda rastlanan çene çıkıntısı Homo Erectus'da yoktur. Yüzleri geniş olup yüzün alt kısmı dışarıya doğru hafif çıkıntılıdır. Diş yapılarının ana hatları daha sonraki insan türlerinkine benzer. Özetle Homo Erectus'un daha önceki fosil atalarımıza kıyasla giderek değiştiği ve çağdaş insana yaklaştığı söylenebilir.

5) Neanderthal: Bunların gerek kaş kemerleri ve gerekse art kafa çıkıntıları gelişkindir. Kafatasının en geniş olduğu kısım çeper kemiklerinin ortasına bir yere rastlar. Arkadan bakıldığı zaman kafanın adeta fıçı biçiminde olduğu görülür. Yüz kemikleri dış bükey bir yapıya sahiptir.

6) Homo Sapiens Sapiens: Alın kısımları diktir ve geriye doğru kaçmaz. Belirgin kaş kemerleri genelde yoktur. Olanlarınkide aşırı değildir. Art kafa kemiği yuvarlaktır. Kafatasının en geniş olduğu kısım, yanlardaki çeper kemiklerinde, yukarıda bir yerdedir. Çene çıkıntısı vardır.

İnsana yakın olanlar diye tanımladığımız bu türleri özetlersek: Yüzlerinin gayet kendilerine has bir şekilde düzleşmesi, göz çukurlarının burnun dip kısmını aşacak kadar yükselmeleri, göz çukurunun dış açıları ve elmacık kemiklerinin kökünün ileride olması bu niteliklerin bazılarıdır. Genellikle, bu "insana yakınlar", insanın atası veya doğrudan doğruya insana bağlanabilen eski bir evrenin temsilcileri olarak değil, insanın yakın soydaşları olarak kabul etmek daha yerinde olur.

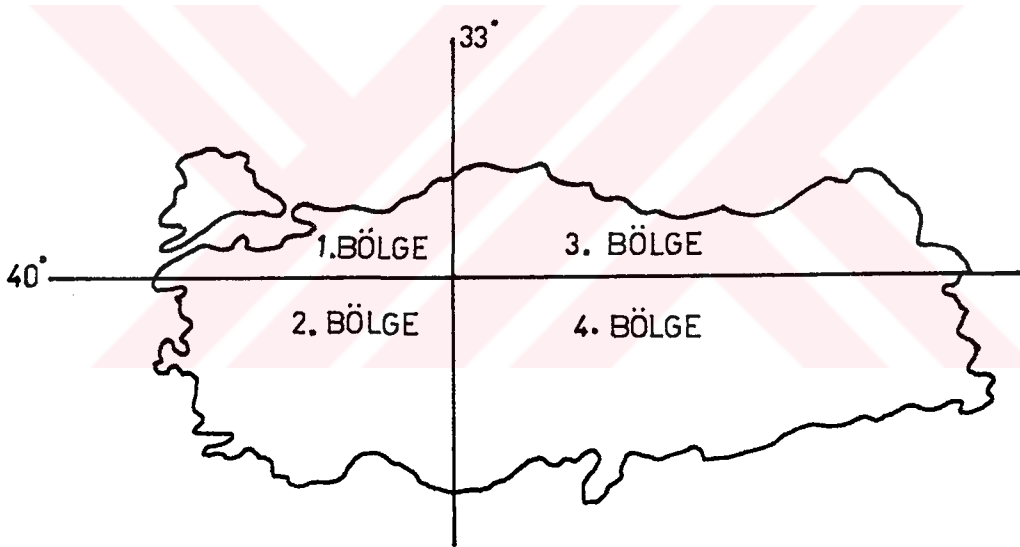
İnsan evrimi tarihi içinde yer alan bugünün insan toplumu tek bir insan şekli cinsinin tek türüdür. Biyolojik disiplin içinde tek bir biyolojik insan sınıfını temsil etmektedir. Bu tek tür, Homo Sapiens Sapiens, az önce değinildiği gibi, insan evrim tarihinin ilk insan genusunun evrimsel devamını sağlayan asıl temsilcisi Homo cinsine aittir. (Arsebük 1990; 22, 48, 54, 71, 85, 91, 153).

II. BÖLÜM

GEREÇ VE YÖNTEM

Yapılan bu tez çalışması, Türk insanında yüz profilometrisinin saptanmasını amaçladığından ülkemiz insanları çalışma kapsamına alınmıştır. Bu amaçla yurdumuz insanının kozmopolit yapısı nedeniyle tek bir tip yerine bölgesel yüz profilometrilerini ortaya koymak maksadıyla Türkiye, Ankara'dan geçen 40. enlem ve 33. boylamlar aracılığıyla 4 kesime ayrıldı ve her kesim I., II., III., IV. olarak adlandırıldı.

Şekil 7:

Tespit edilen bölgelerde doğmuş ve ebeveynleri de aynı bölgenin insanları olan, random olarak seçilen, yaşları 20-40 arası değişen, yüz bölgesini içine alan bölgede herhangi bir kozmetik girişim geçirmemiş olan 1000 erkek ve 1000 kadından oluşan toplam 2000 kişilik alan bu çalışma kapsamına alındı. Bu kişilerin profilometrik yüz analizleri için bir analiz fişi hazırlanarak çalışma için standardizasyon sağlandı.

PROFİLOMETRİ ANALİZ FİŞİ	
Tarih	:
Adı Soyadı	:
Yaşı	:
Cinsiyeti	:
Doğum Yeri	:
Anne Doğum Yeri	:
Baba Doğum Yeri	:
Yerleşim Bölgesi	:
Yüz Tipi	:
Nazofrontal Açığı	Sella-Nasion ve Maksillalar Açığı
Sella-Nasion ve Mandibula Açığı	Mandibula-Maksilla Açığı
Dental Açığı	Nazal Tip Açığı
Nazolabial Açığı	Kolumella Uzunluğu Açığı
İnterlabial Açığı	Inferior Labial Sulkus Açığı
Relatif Çene Çıkıntısı Açığı	Burun-Alt Çene İndeksi

Profilometri Analiz Fişi

Bu fişte, çalışma kapsamına alınan kişinin özlük bilgileri haricinde ebeveynlerine ait doğum bilgileri ve kendisinin yüz tipi belirlenerek, fotoğraflandı. Her kişide 12 ayrı ölçüm yapıldı. Her bölümün değerlendirilmesinde 250 kadın ve 250 erkekten, yani eşit sayıda kişinin ölçüm sonucundan yararlandı.

Çalışmanın ilk aşaması olarak analiz fişi doldurulup çalışma kapsamına alınan kişinin 45'er derecelik açılarla sabitlenmiş 30x45 cm. boyutunda iki ayna yardımıyla

kişinin hem önden hem de yanlardan her iki profili görüntüsünün fotoğrafta birleşmesi sağlandı.

Şekil 18:

Daha sonra çalışma kapsamına alınan kişinin kafa rontgeni çekildi. Böylece yüzün yumuşak ve sert dokularının görünümünü aynı anda sağlanmış oldu.

Araştırma kapsamına alınan aynı kişilerin fotoğrafları tekrar çekilerek, her iki profil ve önden görünüm aynı karta basılarak karşılaştırma ve kontrol etme imkanı sağlanmış oldu. Kafa rontgeninden alınan sonuçlar bu fotoğraflarla karşılaştırılarak ortalama değerleri bulundu. Bölgesel ortalamalar cinsiyete göre değerlendirilerek hesaplandı ve bu değerler saptanarak ortalama bölgesel profilometrik yüz diyagramları ortaya kondu.

Bu çalışmada 36 noktadan yararlanarak ve 16 açı değerlendirilerek yumuşak doku ve kemiksel yapıda karşılaştırmalar yapıp, profilometrik değerlendirme ortaya konmaya çalışılmıştır.

Ortaya çıkan sonuçlarla bölgesel ortamala yüz profilometrileri saptanarak, diğer bölgelerle aradaki farklılıklar belirlenmiş ve cinsiyete göre bölgesel özellik taşıyan yüz tipleri ortaya konmuştur.

I. Bölge:

Diğer bölgelere oranla daha çarpıcı, değişik sonuçlar gösteren ortalama veriler nazofrontal ve nazal tip açılarındadır. Bu bölgede nazofrontal açı ortalama değerleri kadın ve erkek popülasyonda belirgin farklılık göstermektedir. Bu bölgede nazal tip açısı hellenistik tip olarak belirlenmiş olan profil yapısıyla aynı sonucu göstermektedir.

II. Bölge:

Bu bölgede en önemli bulgu, relatif çene çıkıntısı açısının cinsiyet farkı gözetmeksizin "O" derece olarak ölçülmüş bulunmasıdır. Ayrıca yine ANB açısında da büyük farklılık yoktur.

III. Bölge:

Bu bölgede oldukça belirgin farklılıklarla ortaya çıkan nazal tip, columellar uzunluk hemen hemen hepsinin burun ile ilgili olması dikkat çekicidir.

IV. Bölge:

Bu bölgede ise nazolabial açı diğer üç kesimden belirgin farklı bulundu.

III. BÖLÜM

UYGULAMA ÇALIŞMALARI

A- Uygulama Çalışmaları Hakkında Genel Bilgiler:

I. Birinci grupta grafiksel diyagram çalışmasında yüzün anatomik yapısına sadık kalınmaya özen gösterilmiştir.

II. Grup çalışma da yine grafiksel diyagramlarla açıklanmıştır. Kadın ve erkek popülasyonunun bölgesel özellikleri ana etmen olarak ele alınmıştır.

III. Birinci grupta yer alan biçimler ölçü olarak aynı alınıp kırmızıdan pembeye renksel geçiş sağlanmıştır. Guaj ve acrylic boya tekniği kullanılmıştır.

IV. Birinci gruptaki çalışmalarda açısal hesaplamaların önemi vurgulanmaya çalışılmıştır.

V. Renk bütünlüğü açısından; açısal hesaplamaların bölgesel açıklaması ve rakamsal ifadeleri, açıları belirten çizgilerin rengiyle benzer tutulmaya çalışılmıştır.

VI. Çalışmanın kolay algılanabilir olması açısından koyu zemin (siyah) üzerine canlı renkler kullanılmıştır.

VII. Bu tür bir araştırmanın ve çalışmanın Türkiye'de ilk olması nedeniyle, özgün olmasına dikkat edilmiştir.

VIII. Araştırmaya, tıbbi çalışmalardaki grafiksel sorunlara çözüm getireceği düşüncesiyle karar verilmiştir.

B- Uygulama Çalışmalarının Analizi:

III.1. Uygulama I:

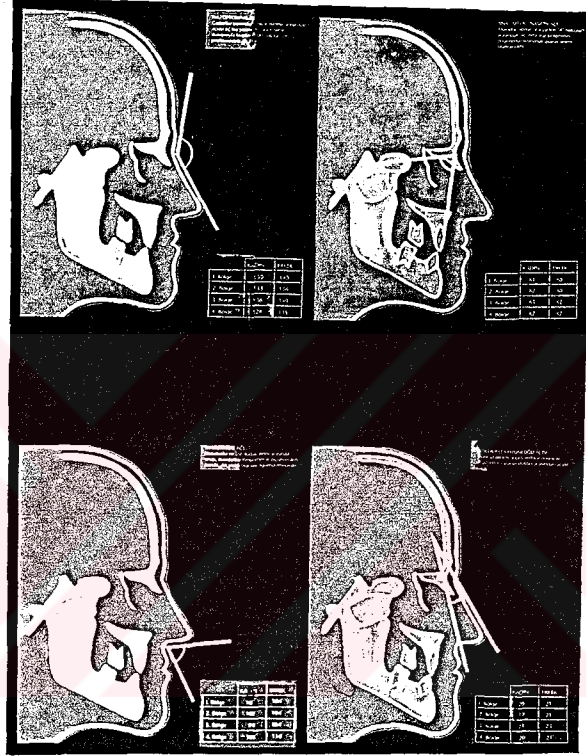
III.1.1. Tasarım Kimliği Açısından:

İnsan yüzünün temel kimliğini belirleyen yumuşak ve sert doku birlikte ele alınmıştır. İnsan yüzünü konu alan bu çalışmada incelenen alanın sınırları saçlı deri ile boyun arasında kalmaktadır. Yapılan bütün ölçümler bu alanda yer almaktadır.

Ölçümsel hesaplama ların ciddiyetini yansıtm a açısından yapılan 12 değişik açıs al ölçümler ayrı ayrı verilmiştir. İstatistiki sayısal verilerde beraberinde yer almaktadır.

Çalışmada yer alan insan yüzünün profilden görünümü anatomik olarak araştırılmış ve verilen ölçülere uygun olarak yapılmıştır. İnsan yüzünün yumuşak ve sert dokuları ölçümlerde kullanılacak olan uzuvları ele alınarak çizilmiştir. Diğer kullanılmayan elemanlar elenerek yalınlaştırma yoluna gidilmiştir. Örneğin, dişlerin hepsi resmedilmeyip sadece istatistiki ölçümlerin yapılacağı dişler ele alınmıştır. Kemik dokunun sınırlarının gerçeğe yakın olması açısından rontgen filmlerinden yararlanılmıştır.

Yüzün sağ tarafa bakmasının seçimi yazıların soldan sağa doğru okunuş akışına uyum sağlaması açısından düşünülmüştür.

Şekil 9:

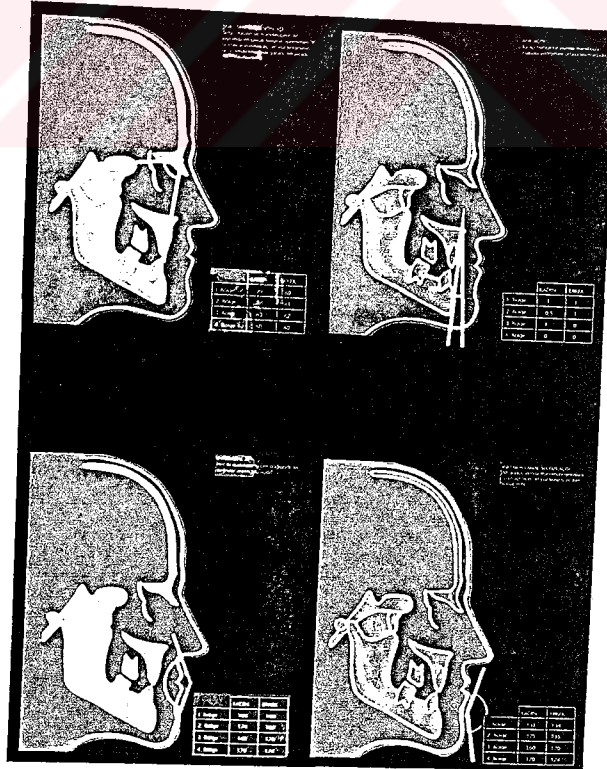
III.1.2. Görsel İmge Açısından:

Ele alınan konuda yüzün biçimi anatomiye uygun olarak alınmıştır. Açısal hesaplamalarda toplam 12 nokta saptanmıştır. Bu açılar 12 ayrı profil üzerinde gösterilmektedir. Dörtlü üç grup halinde tasarımı yapılarak uygulama kapsamına alınmıştır. Her bir grup diğerinin devamı gibi düşünülerek bir araya getirilmiştir. Öncelikle yüzün karakterini belirleyici temel öğe olan sert doku (kemik) ön plana çıkacak biçimde yapılmıştır. Yumuşak doku daha sonra yer almaktadır. Saçlı deri konu dışı bırakılıp sadece kafanın dış hattının belirleyicisi olan kafatası ve yumuşak doku işlenmiştir.

Yapılan çalışmadaki profilin cinsel kimliği tam olarak netleştirilmemiştir. Bu çalışmada sadece örnek bir anatomik yapıya ulaşılmaya çalışılmıştır. Söz konusu olan bu anatomik yapıda grafiksel diyagrama dönüştürülmüştür.

Kullanılan yazılar ve istatistiki hesaplamaların sonuçları profilin yanında yer almaktadır. Yazılı açıklamada yapılan ölçüm noktaları ve bunların isimleri açıklanmaktadır.

İstatistiki hesaplamalarda bölgesel olarak ayrılmış alanlara ait veriler yer almaktadır. Her bir açının ait olduğu bölgenin açisal hesaplamaları sunulmaktadır.

Şekil 10:

III.1.3. Renk Öğeleri Açısından:

Kırmızı renk temel öge olarak alınmıştır. İnsan dokularının temelde kırmızı ve buna yakın renklere olması bu kararın alınmasına neden olmuştur. Çalışmaya kırmızı ile başlanıp pembe ile sonuçlandırılmıştır. Bu iki renk arasındaki çalışmalar minimal farklarla rengin daha açık değerlere geçişini sağlamıştır. Statik, durağan yapısına biraz olsun görsel devinim kazandırılması açısından böyle bir geçiş düşünülmüştür.

Kırmızı rengin, pembeye dönüşümü sağlanırken birbirlerinden kopuk olmamasına özen gösterilmiştir. Kemiksel dokuyu temsil eden sarı yıldız renkte olan dengenin değişmemesine dikkat edilmiştir. Sarı yıldızın kırmızı yüzeydeki ağırlığı ve pembe yüzeydeki ağırlığının çok zıt uçlarda olmaması sağlanmıştır.

Kemiksel doku çalışmasında beyaz ve sarı yıldız kullanılmıştır. Gerçekte anatomiye kemik dokusunun rengi beyaz ve sarı arası bir renktir. Bu çalışmada ise; sarının koyu tonu yıldız ve en açık tonu olan beyaz kullanılmıştır. Yüzün biçimsel karakterinin oluşumunda ana etmen olan kemik sarı boya ile değilde sarı yıldız ile işlenmiştir. Karakteri belirleyici hatların dikkat çekici ve ön plana çıkması açısından değerlendirilebilir.

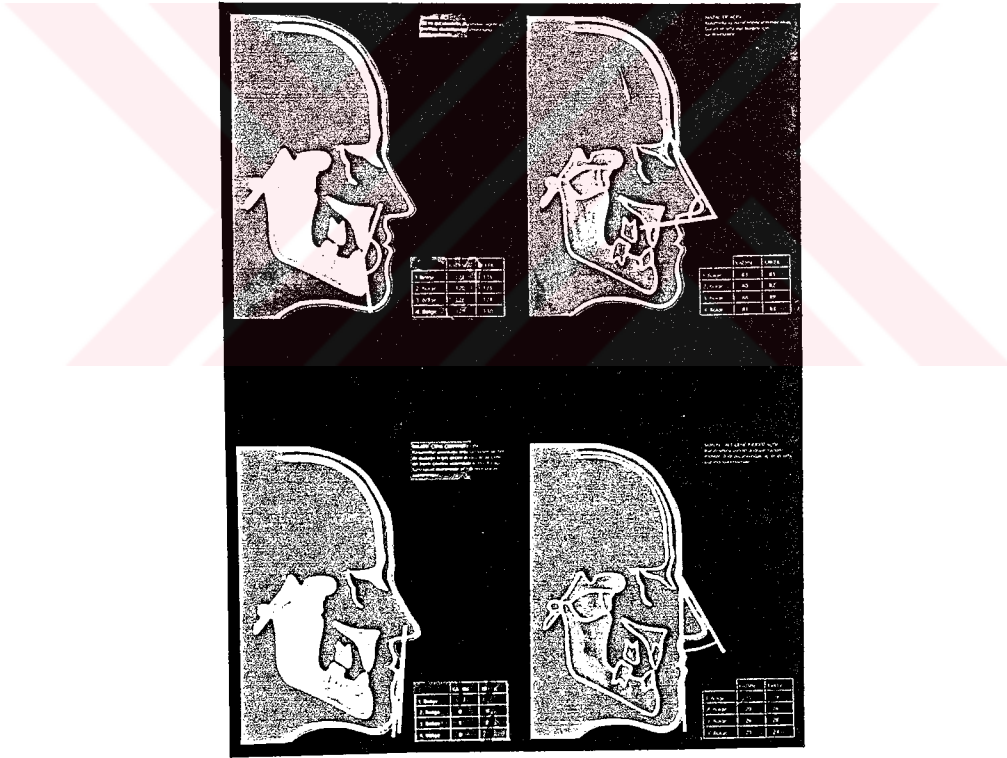
Beyazın kontur biçiminde her iki dokuyu ayırıcı görev olarak yer alması ayrı bir çözümsel ifadedir. Her iki rengin karışmamasını sağlayıp kemik dokusunun anlatımında yardımcı öge olarak kullanılmıştır.

Sarı yıldızın kullanılması boyama çalışmaları esnasında dalga yapmaması yardımcı bir faktör olarak düşünülmüştür.

Renklerin seçiminde canlı renklere karar verilmesi çarpıcılığı açısından ayrı bir etmen olarak düşünülebilir. Üstlendikleri fonksiyonlardan dolayı renklerin birbirlerine

yakın olmaları gözetilmiştir. Renk farklılıklarının birbirlerinden çok uzak olmamalarına dikkat edilmiştir. Bu düşünceden yola çıkılarak açısız göstergelerin çiziminde de sarı renkten yararlanılmıştır.

Zeminde koyu rengin kullanımı diyagramsal motiflerin canlılığını ön plana çıkaracağı düşüncesinden kaynaklanmaktadır.

Şekil 11:

III.1.4. Diyagramın Tekniği Açısından:

Yapılan bu grafiksel diyagram çalışması kesin sınırlarıyla ayrılp tek tip bir diyagram sınıfına alınamaz. Değişik diyagram sınıflamalarından kısmen benzer öğeleri

bulunmakla birlikte "Karşılaştırmalı İstatistiksel Diyagramlar"a girebilir. Aynı zamanda "Görsel Fonksiyonların Diyagram"ı sınıflamasına da alınabilir.

Aşağıdaki örnekte görüldüğü gibi steroid hormonun molekül yapısı insan profili üzerinde değerlendirilmiştir. Kullanılan mesaj açısından birbirinden bağımsız olmasına rağmen ortak benzer noktalarıda bulunmaktadır. Bu örnekte insan yüzü yalınlaştırılmış ve kullanılmayan öğeler elenmiştir.

III.2. Uygulama 2:

III.2.1. Tasarım Kimliği Açısından:

İnsan yüzü ve başını konu alan bu çalışmalar sekiz grupta yer almaktadır. Dört bölgeyi kapsayan çalışmalar kadın ve erkek olarak değerlendirildiğinde sekiz parçaya ayrılmaktadır.

Yapılan istatistiksel araştırmaların ortalama değerlerine en uygun olan portreler seçilerek çalışma kapsamına alınmıştır. Her bir bölgenin kadın ve erkek popülasyonundan birer örnek teşkil edecek portre tercih edilmiştir.

İnsan yüzünü diğerlerinden farklı kılan özellikler işlenerek diyagramsal anlatıma aktarılmaya çalışılmıştır. Bölgesel farklılıklar minimal düzeyde de olsa gözönünde bulundurulmuştur. Yüz profilometreleri önden ve yandan olmak üzere iki biçimde değerlendirilmiştir. Harita ve yazılarda ayrı birer denge unsuru olarak yüzeyde konumlandırılmıştır.

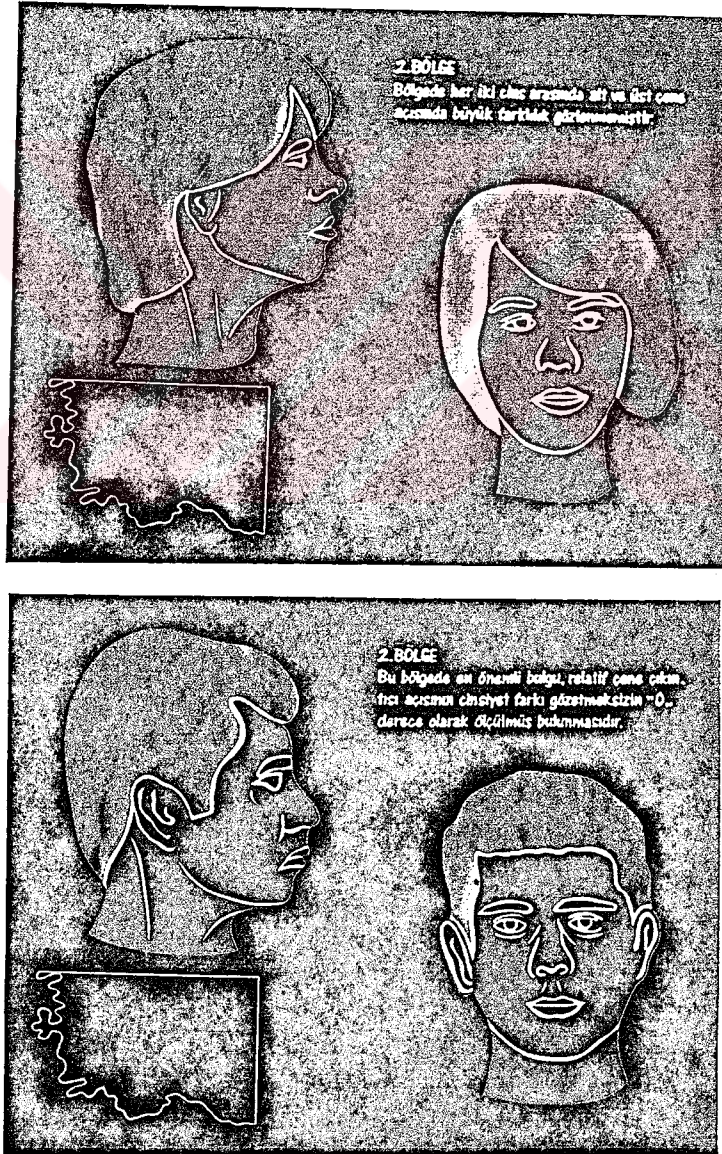
Şekil 12:

III.2.2. Görsel İmge Açısından:

Her bölgenin yüz profilometrisi önden ve yandan iki biçimde çalışılmış olup aynı yüzey üzerine yerleştirilmiştir. Türkiye'nin Ankara merkez kabul edilerek enlem ve boylam olarak dört eşit parçaya bölünerek ilgili bölgenin haritasının sınırları çizilmiştir. Harita en yalın biçime getirilerek anlatıma yardımcı olmaya çalışılmaktadır.

Kafanın biçiminin bütününü oluşturan saçlı deri ve boyun kısmında profilometriye katılmıştır. Cinsiyet ve bölgesel farklılıklar gözönünde tutularak çalışılmıştır.

Bölgesel özelliklerin açıklamaları uzun metinler halinde yazınsal olarak çözümlenmiştir. Yazı ile harita yüzeyde dengelenmeye çalışılmıştır. Yazının karakter seçiminde kolay okunurluluğu ve büyüklüğüne dikkat edilmiştir.

Şekil 13:

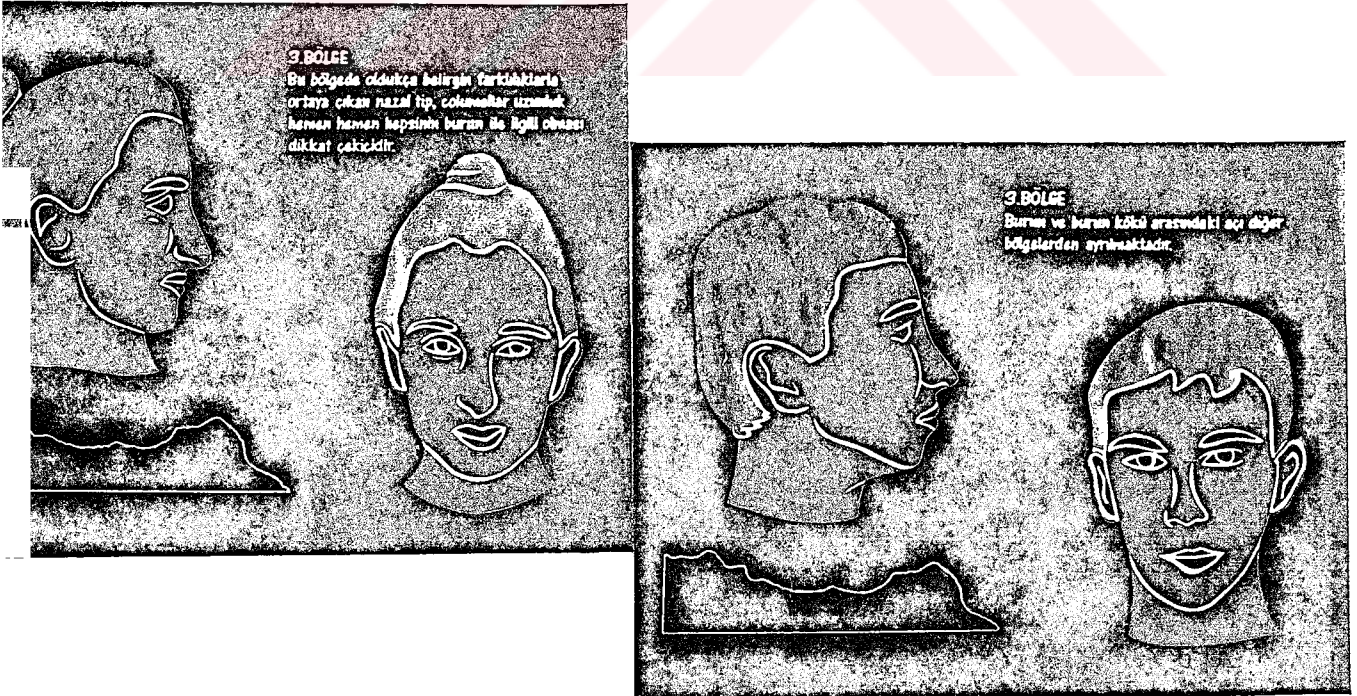
III.2.3. Renk Ögeleri Açısından:

I. çalışmada olduğu gibi kırmızı renk yine bu çalışmada da temel öge olarak alınmıştır. Diğer çalışmaya bütünlük katması açısından tercih edilmiştir.

I. çalışmanın kemik dokusunu oluşturan sarı yaldız renk bu çalışmada da saçlarda kullanılmıştır. Bölgesel renk farklılıklarına değinilmediği için tek renkte karar kılınmıştır. Sadece saç renginde değil, aynı zamanda ten renginde de aynı renk kullanılmıştır.

Beyaz renk yine kontur olarak kullanılmıştır. Yazıların ve haritanın rengi de beyaz tutularak renk kopukluğundan kaçınılmaya özen gösterilmiştir.

Fonda mavinin kullanımı, diğer renklerin anlatımını kolaylaştırması açısından tercih edilmiştir. Ayrıca yazının ve haritanın beyaz kullanılması, mavi rengin seçilmesine neden teşkil etmiştir.

Şekil 14:

3.2.4. Diagram Tekniği Açısından:

II. Grup çalışmada, "Görsel Fonksiyonların Diyagramı" tekniğinden yararlanılmıştır.

Konunun anlatılmak istenen öğeleri temel alınmıştır. detaylardan arınarak ana mesaja ulaşılmaya çalışılmıştır. Yazınsal açıklamayla da görsel bütünlük sağlanmıştır.

Ayrıca Türkiye haritasının kendisi de başlı başına bir diyagram olarak yer almaktadır. Haritada yer alan detaylar kaldırılarak en yalın biçime getirilmiştir. En az çizgi ile anlatım sağlanmıştır.

Şekil 15:

SONUÇ

İlk çağlardan beri insan yüzü gizemini korumuş, kişiler yüzlerinin yapısı, profili ile değerlendirilmiştir. Asrımızın bu son yıllarında da sosyal yaşamda yüz estetiğinin önemi daha da artmıştır. Giderek artan estetik amaçlı cerrahi girişimler ve buna olan talep bu konunun önemini ortaya koyması açısından dikkat çekicidir. Ancak, yüz güldürücü sonuçların alınabilmesi için yüzün profilometrik olarak değerlendirilmesinin çok iyi bir şekilde yapılması gerekmektedir.

Bu konuda sadece Tıp dünyası değil aynı zamanda çeşitli dönemlerde sanat çevrelerinden de bilgiler ve öneriler gelmiş, hatta ilgiyi odaklamaya neden olmuştur. (Hatton: 1965) (Janson: 1986) (Liggett: 1974) (Powell: 1986) (Strong: 1971)

Yüz profilometrisi denildiği zaman, yüzün ön-arka ve özellikle yan planda sadece yumuşak dokusunu değil, aynı zamanda sert dokularını da gösterebilen ve çeşitli ölçümlerle ortalama değerleri belirlenen analiz yöntemi akla gelmelidir.

Bu yöntemle yüz tiplendirmelerinin yapılması çok daha basitleşirken, sonuçların daha çok güvenilir hale geldiği kuşku götürmez bir gerçektir. Bu yüzden günümüze kadar insanla uğraşan bir çok bilim ve sanat dalının bu konu üzerine eğilmesi, doğruyu bulmak için çeşitli yöntemler geliştirmesi ve bunları kendi aralarında uygulaması insanlık tarihinin çeşitli dönemlerinde, insan yüzünün form ve güzelliğini ortaya koyması açısından dikkat çekicidir. Ancak bu yöntemlerden hangisinin günümüz ülke standartlarına uyduğu konusunda bir tartışma yapılmamış olduğu gibi, sonuçlarının da Türk insanına tam uyum gösterip göstermediği konusu da tam bir açıklık içinde belirlenmemiştir.

Böylesi nazik bir konunun sadece teorik olarak işlenmesi ve açıklanmasının yeterli olmayacağı şüphe götürmez bir gerçektir. Böyle bir konunun ancak görsel

öğelerle açıklanması konuya başka bir çözüm alternatifi sunmaktadır. Görsel iletilerin, grafiksel diyagramlarla tasarımı oldukça uygun bir seçenek olma durumunda kalmıştır. Diyagramsal anlatım hem bilimsel verilerin, hem de estetik çözümlerinin bir arada sunulduğu ideal bir çalışma sistemi gündeme getirmiştir.

KAYNAKÇA

ARSEBÜK, Güven

1990 İnsan ve Evrim.
Türk Tarih Kurumu Basımevi.

CONSTANTIAN, Mark. B.

1987 A New Method for Learning Rhinoplasty Using
Interactive Computer Graphics. New York: p. 278-283.

HATTON, G. Richard

1965 Figure Drawing.
New York: Dover Publications.

JANSON, H.W.

1986 History of Art.
New York: Abrams, p.522.

İNAN, A.

1939 Turcs des Deux Sexes. Archives Suisés d'Anthropologie
Generale,
Geneve: p.79-112.

KAPLAN, Ernest N.

1987 Images for Facial İmplant Design and Manufacture. Clinics
in Plastic Surgery. p. 663-676

LANEY, T., and B. KUHN

1990 Computer Imaging in orthognathic and Facial Cosmetic Surgery. Oral
and Maxillofacial Surgery.
North America: p.659-668.

OZANSOY, Fikret

1971-72 Jeoloji Tarihinde Biyolojik ve Kültürel Evrim İlişkisi.
Ankara.

ÖZBEK, M.

1979 İnsan ve Irk.
Ankara: Remzi Kitabevi.

POWELL, J.

1986 Proportions of the Aesthetic Face.
New York: Thieme-Stratton.

RICKETTS, R.M.

1982 Divine Proportions in Facial Aesthetics.
Clin. Plast. Surg. p.401.

ROMM Sharon

1987 Art, Love, and Facial Beauty.
Clinics in Plastic Surgery. p. 579-583.

ŞAHMAY, Sezai

1982 Türk Kadınlarna İlişkin Bazı Vücut Ölçümleri
Bilim ve Teknik. Sayı: 177, s.20-22.

TOLLETH, Hale

1987 Concepts for teh Plastic Surgeon from Art and Cculpture.
Clinics in Plastic Surgery. p.585-598.

TURANİ, Adnan

1983 Dünya Sanat Tarihi.
Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.